

СЕКЦІЯ 6 ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

УДК 330.34.014.2

Келічавий А.В.
кандидат економічних наук,
старший викладач
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

РОЛЬ ПРИРОДООХОРОННОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті здійснено теоретико-методологічний аналіз становлення природоохоронних політик. Аналізуються та порівнюються різноманітні школи та концепції, які мали відношення до формування та становлення концепції сталого розвитку. Описано еволюцію природоохоронної політики у національних стратегіях сталого розвитку: від включення даного елемента в складову політики певних країн до виходу екології на перший план в системі глобальних відносин та визнання її основою людського розвитку та майбутнього планети. Здійснено аналіз ефективності природоохоронної політики згідно ЕРІ індексу розрахованого експертами Єльського Університету. Описано особливості методології, розрахунку та визначальних факторів, які впливають на результуючий бал та місце України в рейтингу. Зроблено висновок про невідворотність екологічної орієнтації економічного розвитку та необхідність вдосконалення природоохоронної політики та популяризації ідеї сталого розвитку.

Ключові слова: природоохоронна політика, економіка навколишнього середовища, екологічна модернізація, екологічна економіка, сталий розвиток, ЕРІ індекс.

Келічавий А.В. РОЛЬ ПРИРОДООХОРОННОЇ ПОЛІТИКИ В ФОРМУВАННІ КОНЦЕПЦІЇ УСТОЙЧИВОГО РОЗВИТКУ

В статье осуществлен теоретико-методологический анализ становления природоохранных политик. Анализируются и сравниваются различные школы и концепции, которые имели отношение к формированию и становления концепции устойчивого развития. Описана эволюция природоохранных политики в национальных стратегиях устойчивого развития: от включения данного элемента в составляющую политики определенных стран к выходу экологии на первый план в системе глобальных отношений и признания ее основой человеческого развития и будущего планеты. Осуществлен анализ эффективности природоохранных политики согласно ЕРІ индекса рассчитанного экспертами Йельского Университета. Описаны особенности методологии, расчета и определяющих факторов, влияющих на результирующий балл и место Украины в рейтинге. Сделан вывод о неизбежности экологической ориентации экономического развития и необходимости совершенствования природоохранных политики и популяризации идеи устойчивого развития.

Ключевые слова: природоохранный политика, экономика окружающей среды, экологическая модернизация, экологическая экономика, устойчивое развитие, ЕРІ индекс.

Kelichavyi A.V. ENVIRONMENTAL POLICY ROLE IN THE FORMATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

In the article the theoretical and methodological analysis of the formation of environmental policies was made. Various schools and concepts that were related to the formation of these approaches were analyzed and compared. The evolution of environmental policy in national sustainable development strategies was described: the inclusion of this element in the policy part of certain countries to enter ecology to the forefront in the system of global relations and recognition of the foundation of human development and the future of the planet. The analysis of the efficiency of environmental policy EPI index calculated by experts at Yale University has been made. The features of the methodology of calculating and determining factors that influence the resulting score and Ukraine place in rating were described. The conclusion is that inevitability of environmental orientation of economic development and the need to improve environmental policies and promote the idea of sustainable development.

Keywords: environmental policy, environmental economics, ecological modernization, environmental economics, sustainable development, EPI index.

Вступ. Особливістю сучасної економіки є посилення взаємозв'язку її розвитку та загострення проблем навколишнього середовища. Актуальність даних питань полягає у активізації екологічних викликів: глобальне потепління, забруднення та руйнування елементів навколишнього середовища, зростаюча ресурсна залежність світового господарства тощо. Дані проблеми почали усвідомлюватись людством як загроза життю та можливості розвитку майбутніх поколінь. Серйозність даних загроз сприяло поглибленню розуміння цих питань та перетворилось у повноцінну частину державної та глобальної стратегії розвитку економіки і спричинило виникнення концепції сталого розвитку.

Постановка завдання. Здійснити теоретико-методологічний аналіз впливу природоохоронної політики

на еволюцію концепції сталого розвитку та обґрунтувати необхідність її ефективної реалізації задля задоволення потреб сучасного покоління та можливості майбутніх забезпечити своє існування.

Виклад основного матеріалу. Перші наукові праці, що описували проблеми впливу людства на навколишнє середовище з'явилися більш ніж 200 років тому. Т. Мальтус у своїй роботі «Все про принципи населення» (1798 р.) розглядав взаємозв'язок між суспільним розвитком та біологічними законами. Вчений дійшов висновку про недостатність продовольства та інших засобів існування, виробництво яких зростає повільніше відносно зміни населення планети та пропонував обмежувати збільшення його чисельності. На початку ХІХ ст. зростанню світового ВВП сприяла науково-технічна революція, яка зумо-

вила значне збільшення обсягів використання природних ресурсів та призвела до підвищення негативного впливу людини на навколишнє середовище.

Про зростання інтенсивності втручання людини у біосферу зазначав видатний український науковець В. Вернадський у першій половині ХХ ст. Вчений вперше довів важливість єдності людини та біосфери і вказав на необхідність зміни ставлення до навколишнього середовища. Головною темою його вчення про ноосферу стала гармонізація розвитку усього живого на планеті.

Однак до 1960-х рр. моделі економічного розвитку не враховували можливості виснаження надр планети та ґрунтувались на необмеженості ресурсів і поглинальній здатності навколишнього середовища. Неперервне економічне зростання забезпечувалось завдяки розвитку інноваційних технологій та розширення виробничих потужностей. Значне зростання світової економіки у 1950-60-ті рр. спричинило збільшення споживання первинних видів енергії у 5 разів та зростання цін на сировинні ресурси на 87% [1, с. 35]. Внаслідок енергетичної та сировинної кризи 1970-х рр. людство усвідомило важливість питання обмеженості ресурсів та проблем навколишнього середовища. На зміну теорій індустріального зростання почали виникати принципово нові концепції розвитку світової економіки (табл. 1).

Дослідження світового економічного розвитку, які враховували екологічний чинник були проведені американським дослідником Дж. Форрестером [2]. Вчений розробив економіко-математичну модель, яка складалась із п'яти факторів: кількість населення, капіталовкладення, природні ресурси, забруднення навколишнього середовища та виробництво продуктів харчування. В результаті досліджень було зроблено висновок, що при збереженні темпів зростання економіки та населення у середині ХХІ ст.

виникне нестача продуктів харчування, відбудеться виснаження ресурсів та постане проблема перевиробництва відходів.

За сприяння Римського клубу подібного роду дослідження були продовжені. У доповіді «Межі зростання» [3] автори зазначали, що при збереженні існуючих тенденцій в найближчі сто років розпочнеться незворотна деградація людства. Дані дослідження підтримували думку щодо необхідності значного скорочення темпів приросту населення та промислового виробництва.

У цей період отримала розповсюдження теорія «нульового зростання», яка апелює до необхідності відмови від розширеного відтворення та збереження досягнутих позицій задля захисту обмежених природних ресурсів і навколишнього середовища.

У 1970-х р. з'явилася концепція «економіки навколишнього середовища», основною ціллю якої було забезпечення «сталого зростання», яке передбачає скорочення споживання ресурсів та зниження рівня забруднення навколишнього середовища. Один із авторів цієї теорії М. Якобс [4] розглядав навколишнє середовище як товар, ціна на який формується відповідно до законів попиту та пропозиції. Ця ідея пізніше реалізувалась у формуванні ринку купівлі-продажу квотами на викиди забруднюючих речовин.

Починаючи з 1990-х років «економіка навколишнього середовища» отримала подальший розвиток у теорії «економічної модернізації». Ключової ваги у цій концепції відігравали технологічна складова екологічного реформування та ринкові інструменти природоохоронної політики. У зв'язку з цим пропонувалося знизити вплив держави та розширити можливість участі в екологічному управлінні недержавних організацій і ТНК. Більшість країн Європи почали враховувати положення цієї теорії при про-

Таблиця 1

Еволюція концепцій екологічно орієнтованої моделі економіки

Вчені	Назва концепції	Суть концепції
Т. Мальтус	«Закон зниження плодovitості ґрунтів»	Перевищення співвідношення зростання населення планети над продовольством та іншими засобами існування.
В. Вернадський	Концепція «ноосфери»	Єдність людини та біосфери. Гармонійний розвиток усього живого на планеті.
Дж. Форрестер	Книга «Світова динаміка», 1971 р. [1]	За використанням економіко-математичної моделі вперше зроблений прогноз щодо настання глобальної екологічної катастрофи у ХХІ ст.
Ден. Медоуз, Дон. Медоуз, Й. Рендерс, У. Беренс	Книга «Межі зростання», 1972 р. [2]	Необхідність досягнення «глобальної рівноваги» шляхом скорочення темпів приросту населення та промислового виробництва
Д. Гарбор	Книга «За межами століття марнотратства», 1976 р. [6]	Підвищення частки відновлювальних джерел енергії для збереження паливно-енергетичного балансу, розширення повторного використання ресурсів та впровадження замкнених циклів виробництва
М. Якобс, М. Редкліфт, Т. Бентон [4]	«Економіка навколишнього середовища»	Необхідність підвищення віддачі від використання ресурсів та досягнення мінімізації відходів виробництва шляхом збільшення їх повторного використання
М. Єніке, Й. Губер, В. Приттвітс, К. Циммерманн, Г. Спааргарен, М. Хайер, А. Мол	Концепція «екологічної модернізації»	Технології – це головний фактор вирішення проблем навколишнього середовища, а ринкові інструменти природоохоронної політики найбільш ефективні засоби досягнення цих цілей. Пізніше велика увага приділялась інституціональному і культурному аспектам екологічних реформ
Г. Далі, Д. Пірс, Р. Констанца, А.М. Янсон	Концепція «екологічна економіка»	Розглядає економічну, соціальну та екологічну сфери як частину єдиної взаємопов'язаної системи, підкреслюючи роль людини в планетарному, біологічному та культурному розвитку. Активне державне регулювання, яке у певних випадках повинно обмежувати економічну активність
Всесвітня комісія ООН з навколишнього середовища та розвитку (Комісія Брундтланд)	Концепція сталого розвитку	Форма розвитку чи прогресу суспільства, яка задовольняє потреби теперішніх людей і не утискає можливості майбутніх поколінь забезпечити своє існування

Джерело: складено автором

ведені природоохоронної політики, а у Німеччині, Нідерландах, Фінляндії, Швеції та Швейцарії вона стала основою державної політики у цій сфері.

Популярною у той час також стала теорія «екологічної економіки», яка основну увагу приділяла запобіжним заходам охорони навколишнього середовища. Вона багато в чому відповідає концепції ноосфери, автором якої був В. Вернадський. На відміну від неокласичних теорій, у яких навколишнє середовище вважається зовнішнім щодо економічної системи фактором, «екологічна економіка» розглядається в органічному поєднанні екологічної та біосферної систем Землі [5, с. 67]. Згідно з положеннями цієї теорії екологічної економіки та питання навколишнього середовища повинні вирішуватися за активного втручання держави, а не за ринковими законами.

Економісти даної школи критикували ВВП як основний показник вимірювання національного зростання. Дослідження проведені дослідниками Г. Далі та Дж. Коббом показали, що економічне зростання в США у 1950–1960 рр. привело до підвищення добробуту на душу населення, тоді як подальше зростання економіки у 1970–1980 рр. в реальності викликало зниження загального добробуту через погіршення якості навколишнього середовища. Таким чином, після досягнення критичної межі негативний ефект перевищує позитивний і подальше економічне зростання призводить до зниження якості життя [5, с. 71]. У зв'язку з цим запропоновано вимірювати так званій «зелений ВВП» з врахуванням екологічних наслідків економічного зростання.

Однак, незважаючи на відмінності в підходах практично всі концепції пропонують принципи важливого висновку щодо необхідності змін стратегії міжнародного розвитку та здійснення ефективної державної і міжнародної природоохоронної політики. Активні дослідженнями зазначеної проблематики зумовили відповідну реакцію міжнародного співтовариства у вирішенні проблем навколишнього середовища та формуванні концепції сталого розвитку.

Уперше на міжнародному рівні проблеми навколишнього середовища розглядалися на Стокгольмській конференції 1972 р. Результатом заходу стало прийняття «Стокгольмської декларації» [7], яка заклала основи комплексного підходу до вирішення даних питань. Прийняті на конференції рішення стали початком розвитку міжнародного природоохоронного співробітництва. Країни почали розробляти державні екологічні програми та створювати механізми їхньої імплементації.

У 1987 р. Всесвітньою комісією ООН з навколишнього середовища та розвитку (комісія Брунтланд) у доповіді «Наше спільне майбутнє» було дане визначення сталого розвитку: «форма розвитку чи прогресу суспільства, яка задовольняє потреби сучасних людей і не утискає можливості майбутніх поколінь забезпечити своє існування» [8].

Концепція сталого розвитку – це збірна теорія, яка складається з економічної, соціальної та екологічної складових. Економічна складова окреслює оптимальне використання обмежених ресурсів, застосування ресурсозберігаючих технологій та переробки відходів. Соціальна складова визначає справедливий розподіл благ і збереження культурного капіталу. Екологічна компонента передбачає збереження цілісних біологічних і фізичних природних систем. Важливим постулатом концепції є збалансування всіх складових. Основна ідея полягає в тому, що економічне зростання повинно відбуватися без нанесення шкоди навколишньому середовищу.

Наступним етапом на шляху до вирішення проблем навколишнього середовища і реалізації концепції сталого розвитку стала конференція ООН у Ріо-де-Жанейро у 1992 р., де вона була визнана на глобальному рівні більшістю країн світу. Результатом конференції стало прийняття документу «Повістка дня XXI століття» [9], який поклав початок комплексному екологічному регулюванню. Найважливішими із них стали принципи сталого розвитку (необхідності інтеграції питань захисту навколишнього середовища та економічного розвитку) і співробітництва держав з метою збереження та захисту природи.

У рамках нової світової стратегії держави взяли на себе зобов'язання розробити національні екологічні стратегії, проводити політику і налагоджувати міжнародне співробітництво на всіх рівнях з метою вирішення природоохоронних проблем.

З другої половини 1990-х років більшість країн розробили стратегії включення екологічного елементу як основної складової частини національної політики. Природоохоронні питання вийшли за рамки окремих галузей та країн, стали пронизувати всю економічну, політичну і культурні сфери національних і глобальних систем. Екологія перетворилась в частину державної та міжнародної стратегії, фактично переплітаючись зі всією системою регулювання.

Зустріч у Йоганнесбурзі 2002 року стала підбиттям підсумків глобального впровадження концепції сталого розвитку та визначення нових важливих цілей на наступні 10 років. У результаті зустрічі була прийнята Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку [10], що закликає усі країни до роботи на благо загального процвітання, а також затвердила план дій щодо боротьби з бідністю та охорони навколишнього середовища.

Однак, фінансово-економічна криза кінця першого десятиліття XXI ст. призвела до поглиблення усвідомлення обмеженості природних ресурсів, невідповідності сучасної екологічної та економічної політики.

На всесвітньому саміті сталого розвитку, який проводився в Ріо-де-Жанейро у 2012 році серед основних заходів було визначено створення зеленої економіки для досягнення сталого розвитку та виведення людей із бідності та покращення міжнародної координації сталого розвитку. Ця програма була прийнята лідерами найбільших країн світу. Результатом конференції стало прийняття документу «Майбутнє, якого ми хочемо» [11]. Модель економічного розвитку світового господарства, яка носить назви «екологічно-орієнтоване зростання», або «зелене зростання» полягає в тому, що екологія вже не просто враховується при розробці політики, і навіть не тільки інтегрується в неї, а виходить на перший план у системі глобальних відносин та стає основою людського розвитку та майбутнього планети.

Разом з тим екологічна орієнтація багатьох країн світу не має однозначно поступальний характер розвитку. Існують значні розходження реальної політики із заявленими цілями, значна частина взятих міжнародних зобов'язань не виконуються. Одним із відображень цього є результати індексу ефективності політики навколишнього середовища (EPI), розроблений Єльським університетом.

EPI індекс – це глобальний рейтинг ефективності природоохоронної політики країни, який оцінює її у таких аспектах: вплив навколишнього середовища на здоров'я людини та життєздатність екосистеми і управління ресурсами, які поділяються на 9 факторів серед яких виділено 20 показників (рис. 1).

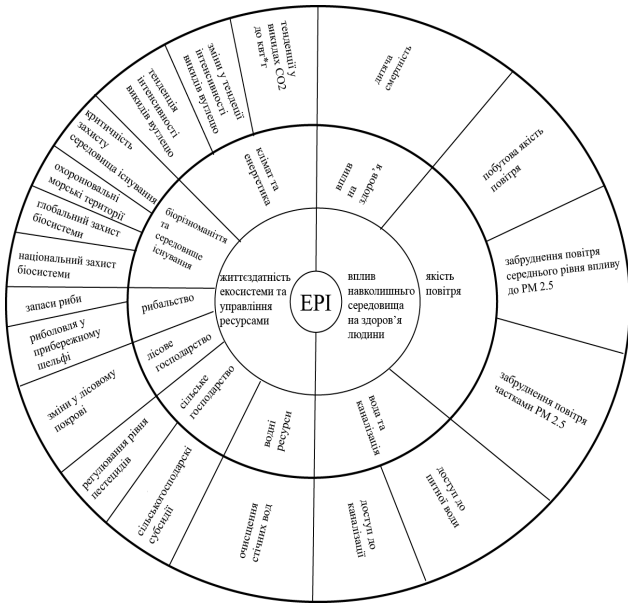

Рис. 1. Індекс екологічної результативності [12]

При розрахунку EPI індексу первинна статистична інформація коригується на показники кількості населення, рівень ВВП та інші фактори, що дає можливість стандартизувати дані для їх порівняння в різних країнах. Значення EPI індексу відображає наскільки політика певної держави відповідає визначеним міжнародним чи національним цілям. Результат ранжується за шкалою від 0 до 100 за простою арифметичною калькуляцією, де 100 – максимальний результат відповідності визначеним стандартам (табл. 2).

Таблиця 2

Ранжування країн за індексом EPI у 2014 р.

Країна	Індекс EPI	Позиція в рейтингу
Швейцарія	87,67	1
Німеччина	80,47	6
Швеція	78,09	9
Японія	72,35	26
Польща	69,53	30
США	67,52	33
Росія	53,45	73
Бразилія	52,97	77
Україна	49,01	95
Китай	43	113
Індія	32,23	155

Джерело: [12]

Згідно з рейтингом EPI, природоохоронна політика розвинутих країн, особливо Європейського союзу є найбільш результативною. Це зумовлено формуванням ефективного природоохоронного законодавства, забезпечення державами фінансування екологічних проектів, реалізацією стратегії екологічно орієнтованого менеджменту та екологічного підприємництва (більшість підприємств ЄС проходять екологічний аудит), активним використанням альтернативних джерел енергії та значної популяризації екологічного способу життя. Країни, що розвиваються здійснюють найбільш негативний вплив на навколишнє середовище та у них зосереджена основна кількість екологічно «брудних» підприємств. Наприклад, Китай знаходиться на 178 місці

(останнє в рейтингу) за рівнем забруднення повітря дрібними твердими частинками (індекс РМ 2.5). У таких китайських містах як Сінтай, Шицзячжуан та Баодін ці показники становлять 155.2, 148.5 та 127.9 відповідно, коли нормою є 10 РМ 2.5 [13]. Наслідками забрудненого повітря в Китаї є передчасна смерть 350-500 тис. осіб щороку, а випадки захворювань на рак легень збільшились на 465% протягом останніх трьох десятиліть [14]. Звісно відповідна політика країни направлена на швидке економічне зростання, що забезпечується значним використанням природних ресурсів, не здійснюється для охорони навколишнього середовища, підвищення якості життя, здоров'я населення та забезпечення сталого розвитку.

Україна в рейтингу EPI займає 95 позицію зі 178 країн з результатом 49,01 бали. Головними проблемами нашої держави згідно EPI індексу є низька якість очищенням стічних вод (14,07 бали), що суттєво відображається на якості питної води; нечисленна кількість рибних запасів (8,11 бали); та висока динаміка інтенсивності викидів CO₂ (17,52 бали), що вкотре підтверджує енергозатратність та низьку продуктивність вітчизняної економіки. Серед позитивних показників експерти Єльського Університету відзначають відносно високу якість повітря (84,76 бали), а саме побутового (97 балів) та низьку дитячу смертність (83,06 бали), що не повністю відображає стан медичної галузі та здоров'я населення загалом. Таким чином, Україна означена експертами рейтингу як країна з низькою ефективністю політики навколишнього середовища. Такий результат не є прийнятним для держави, яка визначила свій вектор розвитку у бік Європейських країн, де проблеми навколишнього середовища напряму стосуються економічної безпеки країни та є визначальними у побудові національної стратегії розвитку.

Проявами екологічної орієнтації світового економічного розвитку є оперативне і масштабне прийняття та вдосконалення державних та регіональних природоохоронних стратегій і законів, значне розширення застосування заходів екологічної політики у всі сфери народного господарства, посилення міжнародного співробітництва та значна допомога у цій сфері країнам, що розвиваються, прискорений розвиток екологічного ринку (особливо в енергетиці), значні інвестиції у нові екологічні технології, в першу чергу розробку нових видів енергії.

У даному напрямі відбувається розвиток світової економіки і є всі підстави вважати щодо невідворотності цього шляху розвитку. Разом з тим специфіка природоохоронних проблем проявляється у їх надзвичайній складності та масштабності. Більшість екологічних проблем проявляються набагато пізніше викликаних їх причин. Навіть у випадку негайного реагування та здійснення необхідних заходів якість навколишнього середовища буде погіршуватись ще багато років, особливо це стосується проблем зміни клімату та виснаження озонового шару Землі. Тому здійснювані переважно технологічні способи врегулювання екологічних питань, повинні доповнюватись економічною і соціальною складовою та сприяти вдосконалення природоохоронної політики й популяризації ідеї сталого розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Іванов С.Г. Роль внешнеполитических факторов в процессах трансформации экономики Кыргызской Республики / Спартак Геннадьевич Иванов., 2009. – 299 с.

2. Форрестер Д. Мировая динамика / Дж. Форрестер. – М. : Наука, 1978.
3. Limits to Growth / D.Meadows, D. Meadows, J. Randers, W. Behrens. – New York : Universe Books, 1972.
4. Jacobs M. The limits to neo-classicism: towards an institutional environmental economics / M. Jacobs // Social Theory and the Global Environment / M. Redcliff, T. Benton. M. Jacobs. – London/ New York : Routledge, 1994. – С. 67-95.
5. Buckingham S., Turner M. Understanding Environmental Issues / S. Buckingham, M. Turner. – Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washing : Sage, 2009. – 220 с.
6. Gabor D. Beyond the Age of Waste. A Report to the Club of Rome / D. Gabor, U. Colombo, et al. – Oxford : Pergamon, 1976.
7. Стокгольмская декларация ООН по окружающей среде [Електронний ресурс] // ООН. – 1972. – Режим доступу : <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1259490>.
8. World Commission on Environment and Development. Our Common Future / World Commission on Environment and Development. – Oxford : Oxford University Press, 1987.
9. Повестка дня на XXI век [Електронний ресурс] // ООН. – 1992. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21.shtml.
10. Йоханнесбургская декларация по устойчивому развитию [Електронний ресурс] // ООН. – 2002. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/decl_wssd.shtml.
11. The future we want [Електронний ресурс] // The United Nations. – 2012. – Режим доступу : http://www.un.org/disabilities/documents/rio20_outcome_document_complete.pdf.
12. Environmental Performance Index [Електронний ресурс] // Yale University. – 2014. – Режим доступу : <http://epi.yale.edu/>.
13. McCarthy N. Air Pollution Levels In Perspective: China And The US [Електронний ресурс] / Niall McCarthy // Statista. – 2015. – Режим доступу : <http://www.statista.com/chart/3161/air-pollution-levels-in-perspective/>.
14. Moore M. China's 'airpocalypse' kills 350,000 to 500,000 each year [Електронний ресурс] / Malcolm Moore // The Telegraph. – 2014. – Режим доступу : <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/10555816/Chinas-airpocalypse-kills-350000-to-500000-each-year.html>.

УДК 339

Пыриков О.В.*кандидат технических наук,
доцент кафедры товароведения та
экспертизи товаров в митній справі**Донецкого національного університету економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЕКОЛОГО-ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена проблемам імплементації міжнародних стандартів сталого розвитку в українському еколого-правовому полі. Наведені шляхи впровадження європейських систем управління навколишнього середовища, що, як показує міжнародна практика, в значній мірі сприяє поліпшенню екологічних характеристик діяльності підприємств.

Ключові слова: імплементація, сталий розвиток, навколишнє середовище, еколого-економічне управління

Пыриков А.В. ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В ЭКОЛОГО-ПРАВОВОМ ПОЛЕ УКРАИНЫ

Статья посвящена проблемам имплементации международных стандартов устойчивого развития в украинском эколого-правовом поле. Приведены пути внедрения европейских систем управления окружающей среды, что, как показывает международная практика, в значительной степени способствует улучшению экологических характеристик деятельности предприятий.

Ключевые слова: имплементация, устойчивое развитие, окружающая среда, эколого-экономическое управление.

Pyrikov A.V. IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL STANDARDS SUSTAINABLE DEVELOPMENT ENVIRONMENTAL LAW FIELD OF UKRAINE

Article is devoted to the implementation of international standards for sustainable development in the Ukrainian ecological and legal field. Also, given the way the implementation of the European environmental management systems. That, as international practice shows, greatly contributes to improve the environmental performance of enterprises.

Keywords: implementation, sustainable development, environmental, ecological and economic management.

Постановка проблеми. Для України основним напрямком розвитку й удосконалення законодавчої бази є його гармонізація з європейською, яка визначена на Копенгагенському саміті Європейської Ради у червні 1993 р.

Оскільки Україна прагне інтегруватися в європейський економічний простір, то політико-правові, організаційні та екологічні заходи повинні орієнтуватися на вимоги країн – членів Європейського Союзу. Мета імплементації міжнародних стандартів управління навколишнім середовищем полягає в оцінці та поліпшенні екологічних характеристик діяльності промислових підприємств і в створенні умов для надання населенню екологічної інформації. Впро-

вадження систем управління навколишнього середовища сприяє постійному поліпшенню екологічних характеристик діяльності підприємств шляхом:

- розробки та реалізації екологічної політики та екологічних програм;

- періодичної об'єктивної та систематизованої оцінки параметрів діяльності всіх підрозділів підприємства;

- надання населенню екологічної інформації про підприємство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Україна з 1995 р. є членом Ради Європи, і вона підтримує заходи, які задовольняють екологічну спрямованість розвитку. У 1998 р. в Україні створено Національне